

Wierzyciele już od czasów starożytnych mieli problem z nieuczciwymi kontrahentami, którzy uciekali ze swoim majątkiem w celu uniknięcia zapłaty, a problem ten wobec postępującej globalizacji, łatwości transgranicznego przepływu osób i kapitału stał się jeszcze bardziej doniosły. Instrumentem mającym chronić wierzyciela przed przesunięciami majątku na osoby trzecie przez dłużnika jest skarga pauliańska. Ma ona na celu udaremnienie względem wierzyciela czynności jakiej dłużnik dokonał z osobą trzecią powodując swoją niewypłacalność.

Niestety, utrwalona w doktrynie interpretacja przepisów dotyczących skargi pauliańskiej w prawie polskim nie przystaje do współczesnych realiów i nie odpowiada potrzebom praktyki. Wyrok wydawany na skutek uwzględnienia powództwa ze skargi pauliańskiej – zgodnie z obowiązującym zapatrywaniem – nie udziela żadnej wskazówki w jaki sposób wierzyciel mógłby egzekwować swoje należności, co często udaremnia egzekucję, a wysiłek wierzyciela włożony w czasochłonne postępowanie sądowe nie przynosi zamierzonego skutku. W konsekwencji, niska efektywność egzekucji zachęca dłużników do tego, by ukrywali swój majątek. Koniecznym zatem stało się zrewidowanie poglądów doktryny i orzecznictwa wygłaszanych przez ostatnie 30 lat i dostosowanie ich do współczesnych wyzwań obrotu gospodarczego.

Kolejnym problemem jest przenoszenie majątku przez dłużnika na podmioty zagraniczne. W takiej sytuacji trudność w dochodzeniu praw wierzyciela pojawia się już na etapie ustalenia do jakiego sądu wnieść sprawę: polskiego, czy obcego? Jakie prawo należy zastosować: polskie, czy obce? Niestety, ani prawo polskie, ani prawo unijne nie zawierają żadnych regulacji. Wobec braku przepisów i wielu wątpliwości, wierzyciele zniechęcają się do wytoczenia powództwa i odzyskania swoich należności. Należy zatem stworzyć opracowanie, które w sposób szczegółowy traktowałoby o sposobie działania w przypadku, gdy dłużnik wyprowadzi majątek poza granice Polski lub na podmiot zagraniczny. Kompendium wiedzy będzie służyć wierzycielom, którzy powinni eliminować z obrotu nielojalnych kontrahentów, jak i ułatwi wymiarowi sprawiedliwości ocenę tak skomplikowanych stanów faktycznych.

Projekt uwzględnia również analizę ustawodawstw europejskich w przedmiocie skargi pauliańskiej, gdyż w polskim piśmiennictwie brak jest aktualnego opracowania w tej tematyce. Wyniki badań będą pomocne nie tylko dla porównania polskich regulacji na tle krajów Europy, ale również będą miały istotne znaczenie, gdy w sprawie pojawi się element obcy i konieczne stanie się zastosowanie prawa innego państwa przed sądem polskim.

Wyniki projektu mają stanowić kompleksową pomoc i odpowiedź na potrzeby wierzycieli, będących ofiarą nieuczciwego dłużnika, który na skutek ucieczki z majątkiem stał się niewypłacalny.